

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. gegužės 17 d.
(OR. en)

9774/24

LIMITE

ENER 221
ENV 503
CLIMA 197

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Komunikatas „Planas „REPowerEU“. Quo vadis? = Pasikeitimas nuomonėmis

Rengiantis 2024 m. gegužės 30 d. Transporto, telekomunikacijų ir energetikos tarybos posėdžiui, delegacijoms priėdė pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės diskusijų dokumentas pirmiau nurodyta tema.

Reaguodami į neišprovokuotą ir nepateisinamą Rusijos karinę agresiją prieš Ukrainą, 2022 m. kovo 10–11 d. ES valstybių ir vyriausybių vadovai Versalyje priėmė deklaraciją¹, kurioje nustatė šį tikslą: „kuo greičiau palaipsniui sumažinti mūsų priklausomybę nuo Rusijos dujų, naftos ir anglies importo“. ES kilusios precedento neturinčios energetikos krizės, vėlesniais mėnesiais galėjusios labai pakenkti ES energetiniam saugumui ir paskatinti staigų energijos kainų kilimą visame žemyne, kontekste ES vadovai paragino Komisiją pasiūlyti planą „REPowerEU“, kuriuo visų pirma būtų siekiama a) sparčiau sumažinti ES bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir valstybių narių pasirinkimą dėl energijos rūšių derinio; b) įvairinti tiekimą ir maršrutus; c) toliau plėtoti Europos vandenilio rinką; d) spartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtotę ir spartinti leidimų išdavimo procedūras, kad būtų paspartinti energetikos projektai; e) užbaigti ir pagerinti Europos dujų ir elektros tinklų sujungimą; f) stiprinti ES nenumatytų atvejų planavimą tiekimo saugumo srityje ir g) gerinti energijos vartojimo efektyvumą. ES vadovai taip pat nurodė, kad reikia intensyvuoti darbą siekiant: a) užtikrinti pakankamus dujų laikymo lygius, b) stebėti ir optimizuoti elektros energijos rinkos veikimą; c) nukreipti koordinuojamas investicijas į energetikos sistemas ir d) didinti sujungiamumą su mūsų artimiausiomis kaimyninėmis šalimis.

2022 m. gegužės mėn. Komisija priėmė planą „REPowerEU“², kuriame nustatyti trys pagrindiniai tikslai: i) taupyti energiją; ii) gaminti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir iii) diversifikuoti ES energijos tiekimą. Galutinis Komisijos plano tikslas – ne vėliau kaip iki 2027 m. palaipsniui panaikinti priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo³. Planas „REPowerEU“, grindžiamas Europos žaliuoju kursu, kartu su Tarybos ekstremaliųjų situacijų reglamentais buvo pagrindinės Europos priemonės siekiant pereiti nuo energijos importo iš Rusijos prie kitų būdų, todėl padėjo įveikti krizę. Atitinkamai, plane „REPowerEU“ parengtos trumpalaikės energijos suvartojimo mažinimo priemonės, nustatyta tvirta ilgalaikė energijos vartojimo efektyvumo didinimo iki 2030 m. sistema ir juo paspartinta atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba, siekiant padidinti ES energetinį saugumą ir mažinti ES ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro. Be struktūrinių priemonių, pateiktų plano „REPowerEU“ kontekste, taip pat buvo priimta keletas laikinų ir išskirtinių nepaprastosios padėties reglamentų.

¹ [20220311-versailles-declaration-en.pdf \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/pdf/eu/declaration/20220311-versailles-declaration-en.pdf)

² COM(2022) 230 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN>

³ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b27b8b93-725d-11ee-9220-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

Įgyvendinus planą „REPowerEU“, dauguma valstybių narių gerokai sumažino arba palaipsniui nutraukė Rusijos dujų, naftos ir anglių importą, o kai kurios taip pat palaipsniui panaikino priklausomybę nuo branduolinio kuro ar elektros energijos iš Rusijos. Laikotarpiu nuo 2022 m. rugpjūčio mėn. iki 2024 m. kovo mėn. Europos vartotojams pavyko iš viso sutaupyti 125,2 mlrd. kubinių metrų dujų (mlrd. m³), o gamtinių dujų poreikis sumažėjo daugiau kaip 18 % . Per pastaruosius dvejus metus ES taip pat pavyko užtikrinti, kad dujų saugyklos būtų pripildytos iki pakankamų lygių piliečiams ir pramonei, ir išvengti visiško elektros energijos atsijungimo būsenos ir trūkumo. Siekdama kompensuoti didelį Rusijos dujų importo sumažėjimą (jis sumažėjo nuo 45 % viso ES importuojamo dujų kiekio 2021 m. iki 24 % 2022 m. ir iki 15 % 2023 m.), ES išplėtė savo dujų tiekimą iš kitų tarptautinių tiekėjų, daugiausia Norvegijos ir JAV. 2022 m. gruodžio mėn. Europos Komisijos sukurta ES energijos pirkimo platforma atliko tam tikrą vaidmenį ES dedant bendras pastangas užtikrinti įvairinimą. 2023 m. balandžio mėn. pagal ES energijos pirkimo platformą sukurtas paklausos telkimo mechanizmas padėjo pripildyti dujų saugyklas prieš 2023–2024 m. žiemos sezoną. Dėl plano „REPowerEU“ taip pat paspartėjo atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų diegimas ir suintensyvėjo pastangos didinti energijos vartojimo efektyvumą. Pramonės skaičiavimai⁴ rodo, kad 2021–2023 m. įrengti vėjo ir saulės energijos pajėgumai iš viso padidėjo 36 % – per dvejus metus sutaupyta apie 24 mlrd. m³ dujų. Kalbant apie energijos vartojimo efektyvumą, galutinės energijos suvartojimas 2022 m. sumažėjo iki 940 mln. tne, t. y. 2,8 % mažiau palyginti su 2021 m. Tolesnės iniciatyvos, pavyzdžiui, ES tinklų veiksmų planas⁵, ES vėjo energetikos veiksmų planas⁶, ES saulės energetikos strategija⁷, naujos leidimų išdavimo priemonės, vėjo ir saulės energetikos chartijos ir Europos energijos vartojimo efektyvumo finansavimo koalicijos sukūrimas, padeda greitai pasiekti Europos žaliojo kurso tikslus, nes tai yra labai svarbūs įgalinantys veiksniai pereinant prie švarios energijos. Siekiant finansuoti būtinas investicijas, planui „REPowerEU“ įgyvendinti sutelkta beveik 300 mlrd. EUR, daugiausia pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamentą⁸.

⁴ Šaltiniai: Eurostatas, „WindEurope“, „Solar Power Europe“.

⁵ COM(2023)757.

⁶ COM(2023)669.

⁷ COM(2022)221.

⁸ Reglamentas (ES) 2021/241.

Minint plano „REPowerEU“ dvejų metų sukaktį, Komisija neseniai paskelbė internetinę ataskaitą, kurioje apžvelgiamas plano „REPowerEU“ įgyvendinimas, įskaitant konkrečioms šalims skirtas informacijos suvestines, ir papildomas konkrečias gaires, kuriomis visų pirma siekiama dar labiau paspartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių diegimą visame žemyne ir sumažinti Rusijos iškastinio kuro importą. Visų pirma, Komisija priėmė keletą naujų ir atnaujintų rekomendacijų ir rekomendacinių dokumentų, kuriais siekiama patobulinti ir supaprastinti su atsinaujinančiųjų išteklių energija susijusias leidimų išdavimo procedūras ir aukcionus.

Praėjus dvejiems metams nuo plano „REPowerEU“ priėmimo tapo aišku, kad nors Rusijos kuro importas į ES smarkiai sumažėjo, ES pavyko išsaugoti savo energetinį saugumą. Remiantis energetikos krizės metu įgyta patirtimi ir atsižvelgiant į neigiamą ir kartais trikdomąjį poveikį, kurį energetikos krizė turėjo Europos piliečiams ir pramonei, ateinančiais metais reikės dėti daugiau pastangų, kad būtų padidintas ES ir valstybių narių atsparumas užsienio režimų vykdomam naudojimuisi energija kaip ginklu, išsaugant ir stiprinant energetinį saugumą ir stabilizuojant kainas. Be to, Europos struktūrinės priklausomybės nuo Rusijos energijos importo mažinimas labai pakenks Rusijos karo ekonomikai ir derės su tvirta ES parama Ukrainai ir jos piliečiams.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, pirmininkaujanti Belgija norėtų paprašyti delegacijų pateikti savo nuomonę dėl šių dviejų aspektų:

- 1. Su kokiomis kliūtimis susiduriate palaipsniui nutraukdami energijos importą iš Rusijos, vadovaujantis Versalio deklaracija ir vėlesniu planu „REPowerEU“?**
- 2. Kokios papildomos iniciatyvos turėtų būti pradėtos siekiant paremti ES ir jos valstybių narių pastangas kuo greičiau laipsniškai panaikinti priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro?**